

חיים משוב

שכרון כוח

מאגר השופטים בכוח נמצא בפרקליטות, ואלה העובדים שם ניחנים באצבע קלה על הדק הגשת כתבי האישום

יש משהו מאוס בדרך שבה נהגו ביעקב נאמן. תחילה האשימו אותו בהנחיתו של אדם, שאמור היה להיות ער כפרשו של אריה דרעי, שלא לשיתוף פעולה עם המשטרה. נאמן מיהר להתפטר מתפקידו. כשר המשפטים בממשלה, הזקירה שהיה תה צריכה להיות פשוטה וחסרת כל סיבוך משפטי, נמשכה כמה חודשים. המשטרה לא המליצה על העמדתו לדין פלילי, אולם בפרקליטות סברו, כנראה, אחרת. היה מי שגילה, שכתצהיר שנאמן הגיש לבית המשפט העליון בקשר לאותה הפרשה נמצא דופי כלשהו.

ואני אומר, שעל הקלות הבלתי נסבלת שבה מגישים במקומותינו כתבי אישום, אי אפשר עוד לעבור בשתיקה. נאמן איננו, מן הסתם, האחרון בסוגלים מנחת זרועם של העוסקים במלאכה הזאת, אבל הוא דוגמה טובה לזחיחות הידע שבה נוהגים אלה שכירם להרוץ גורילות, על היד הקלה שיש למופקדים על הנושא הזה. זכורים לספר לא מעט אנרחים, ובהם כמה ראשי השירותים מקומיות. יהיו אפילו כאלה שיגידו, שמהינתן ישראל נקלעה למעין משטר של עוצמות החוק, שבראש הפירמידה שלו עומדת קבוצה של משפטים עובדי די מדינה, שבידה כוחות שאין להם שותף אחר. אם זוכרים שהמאגר המרכזי שממנו נשאבים רוב השופטים נמצא בפרקליטות ובשאר חלקיו של השירות הציבורי, ניתן כהחלט להניח שזכויות רבות של האזרח מנוהלות לעתים. למעשה, עד לא מכבר היתה הקבוצה הזאת נוהגת לפי אמות מידה של "חבר מביא חבר". כך התמנו, לא אחת, השופטים לערכאותיהם השונות וכה נתקבלו פרקליטים חוששים למשרה המשפטים רק באחרונה חל מהסך מסויים, ולא מן הנמנע שאנחנו נמצאים רק בתחילתה של הדרך. עתה מחוייבת הוועדה למינוי שופטים לפרסם מראש את רשימת אלה שרוצים לשבת על כס המשפט. לציבור הרחב ניתנת כזאת הזדמנות להגיש התנגדויות ולספר לאלה שסמכויות המינוי בידיהם את כל מה שכעבר הם ככלל לא רצו לדעת.

בעתיד ודאי יתגבשו שינויים רבים נוספים. לדוגמה: מי שירצה לכהן בבית המשפט העליון יצטרך לגלות בפומבי ומראש מה הן השקפות העולם שלו ועוד פרטים שעד לא מכבר היו רחוקים מעין השיש, עד לעת שבה חיה עליו לומר את דעתו בשאלות שאינן במסגרת הקונצנזוס הלאומי. שינוי אפשרי נוסף יהיה, כנראה, בנושא משך הכהונה של הנושאים בתפקידי שיפוט. הרי לא יתכן שרק השופטים יהיו פטורים מן הטרחה הכרוכה בבחירה חוזרת, אחת לפהק זמן קצוב, ויכר שהוא לחם חוקן של כל מינוי אחר. את הסיעות שהגבלה כזאת עלול לפגוע באובייקטיביות של המתמנה לכהונת שופט, אפשר לרדות בהסכך כל הגיון מכל מקום, המצב הנוכחי, שלפיו יכול שיהיה פט לא ראוי לכהן בתפקיד במשך עשרות שנים ללא כל יכולת ממשית להחליפו, בלתי נסבל, השינויים האמורים לעיל פשוט מתבקשים, גם מפני שיש כאלה, שופטים ופרשנים כאחד, הרואים בחוקיסוד כבוד האדם והחירותו מעין הרשאה לערצב מחרש את רמותה של המדינה היהודית למשך הרכה מאוד שנים. לא שהדברים לא מתחייבים מעת לעת, אולם את סדרי העדיפויות החישים יש לקבוע בבית הנבחרים, שבו יש תחלופה בריאה אחת לארבע שנים, ולא במשרדי הפרקליטות או בפרוודוי בתי המשפט.